

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

นายนิธิ ลิศนันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0436-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES FOR AMPHAWA
WATERFRONT COMMUNITY , SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

Mr. Niti Lisnunt

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Urban Design

Faculty of Architecture
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0436 -4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา
จังหวัดสมุทรสงคราม

โดย

นายนิธิ ลิศนันท์

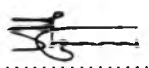
สาขาวิชา

การออกแบบชุมชนเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

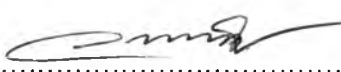
รองศาสตราจารย์ ดร. วรณศิริ ปิรพันธุ์

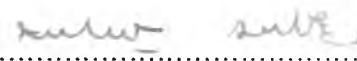
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

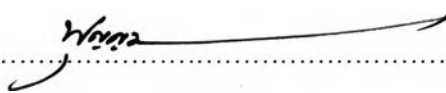

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สัจกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สัจกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณศิริ ปิรพันธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บรรณศิริ ภิรักษ์ เมฆวิชัย)

..... กรรมการ
(นายบุญญวัฒน์ ทิพทัส)

นิตี ลิขสิทธิ์ : แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES FOR AMPHAWA WATERFRONT COMMUNITY , SAMUT SONGKHRAM PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ , 242 หน้า. ISBN 974-17-0436-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐาน สถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม วิถีชีวิต และการใช้พื้นที่ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นสถานที่ประสูติของรัชกาลที่ 2 และ เป็นชุมชนริมน้ำที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งเสนอแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่าชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยสภาพแวดล้อมชุมชนเป็นบ้านเรือนริมน้ำขนานกับลำคลอง และหันหน้าบ้านหาคลอง สภาพภูมิทัศน์ชุมชนมีความเป็นธรรมชาติ โดยมีสวนมะพร้าวอยู่หลังบ้าน วิถีชีวิตของผู้คนแถบนี้ยังคงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคลอง มีการตัดถนนเข้าสู่พื้นที่ริมน้ำก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนกับพื้นที่แห่งนี้ เริ่มมีการก่อสร้างบ้านเรือน ที่หันหน้าหาถนน และหันหลังให้คลอง ส่งผลให้เอกลักษณ์ด้านการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเริ่มสูญเสีย วิถีชีวิตชุมชนที่สัมพันธ์กับคลองลดน้อยลง ประเพณีทางน้ำเลือนหายไป มีการย้ายออกของประชาชนสูง

แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม ที่เสนอแนะประกอบด้วย

- 1) การควบคุมการใช้ที่ดินโดยจำแนกพื้นที่ออกเป็น เขตโบราณสถาน เขตอนุรักษ์อาคาร และเขตควบคุมการก่อสร้าง
- 2) การเชื่อมโยงระบบเครือข่ายการสัญจร โดยปรับปรุงทางเดินเท้าและจุดเชื่อมต่อระหว่างชุมชนสองฝั่งคลอง และเชื่อมเส้นทางสัญจรทางน้ำให้เป็นระบบ
- 3) การอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพของอาคารและภูมิทัศน์ริมน้ำ ในด้านรูปแบบ ขนาด ความสูง วัสดุก่อสร้าง และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรม
- 4) การฟื้นฟูทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยฟื้นฟูประเพณีทางน้ำที่เคยมีอยู่ของชุมชน และ ส่งเสริมให้เป็นแหล่งการท่องเที่ยว

ภาควิชา
 สาขาวิชา.....การออกแบบชุมชนเมือง.....
 ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิติต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4374148925 : MAJOR URBAN DESIGN

KEY WORD : CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES / AMPHAWA WATERFRONT COMMUNITY / SAMUT SONGKHRAM

NITI LISNUNT : CONSERVATION AND REGENERATION GUIDELINES FOR AMPHAWA WATERFRONT COMMUNITY, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE.

THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. WANNASILPA PEERAPUN , PH.D. 242 pp. ISBN 974-17-0436-4

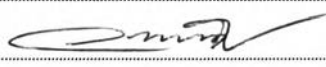
The objectives of this research are :1) to study the settlement patterns, architecture , landscape, way of life, and community space usage of Amphawa waterfront community in Samut Songkhram Province which is birthplace of King Rama II ; and 2) to propose conservation and regeneration guidelines for the community.

The study reveals that Amphawa waterfront community is exceptional unique. The picture of the community is portrayed by traditional houses along the canalsides with their fronts facing the waterbody. The community landscape still maintains much of the nature with coconut trees as the background. Much of the traditional way of life and culture still exists. The introduction of new roads has caused the community to change. New buildings have begun to turn their fronts to the road, leaving the canal to the back . As a result , the characteristics of the community has been deprived. Traditional way of life and water related cultures have gradually vanished. More people have also migrated out of the area.

The conservation and regeneration guidelines for Amphawa waterfront community , Samut Songkhram Province are proposed as follows :

- 1). controlling landuse by divided the area into historic sites, conservation area, and development area.
- 2). networking transportation system by repairing and constructing walkways, linking the neighborhoods on both sides of the canal, and connecting the water transportation system.
- 3). conserving and upgrading physical appearance of the buildings and waterfront landscape by keeping original patterns , sizes , heights , and materials.
- 4). revitalizing socio- economic activities by regenerating water related activities and promoting tourism.

Department : Signature of student :

Subject : Urban Design Signature of advisor :

Academic year : 2001 Signature of co – advisor :

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและคำปรึกษาจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร. วรณศิลป์ พีระพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการศึกษา รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. วีระ สัจกุล รศ.ดร. บรรณโคภิชฐ์ เมฆวิชัย และอาจารย์บุญญวัฒน์ ทิพทัส ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษา

ขอขอบพระคุณ อาจารย์เทิดศักดิ์ เตชะกิจขจร ที่ให้ข้อคิดเห็นและแนะนำข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาในพื้นที่ ขอขอบคุณ คุณบุญชัย แซ่ใจ้ว คุณสุภางศ์ สุภพันธุ์มณี ที่อำนวยความสะดวกด้านเอกสาร เอื้อเพื่อข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณชาวชุมชนอัมพวาที่กรุณาสละเวลาให้ความเห็นที่เป็นประโยชน์ และตอบแบบสอบถามในการศึกษาพื้นที่ชุมชน นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆ ออกแบบชุมชนเมืองทุกคนที่ให้กำลังใจ ขอขอบคุณ คุณอรรถพงษ์ ศิริสุวรรณที่สละเวลามาช่วยด้านข้อมูลภาคสนาม คุณสิทธา กองสาสนะ ที่ช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การทำงานครั้งนี้ โดยเฉพาะคุณอารีรัตน์ ไพริพายฤทธิ์ ที่ช่วยเหลือทั้งร่างกายและแรงใจมาโดยตลอด

และที่สำคัญที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาด้านการเงิน รวมทั้งเป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

นिति ลิศนันท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนที่.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ด
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา.....	3
แหล่งที่มาของข้อมูล.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	4
สรุปแผนผังขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	5
2. แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวความคิดการตั้งถิ่นฐานชุมชน และลักษณะการตั้งถิ่นฐานของไทย.....	6
2.2 องค์ประกอบชุมชนริมน้ำ.....	9
2.3 แนวความคิดที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมริมน้ำและรูปแบบอาคารริมน้ำ.....	11
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชุมชน.....	14
2.5 ความหมายการอนุรักษ์ชุมชน.....	17
2.6 แนวความคิดในการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ชุมชน.....	18
2.7 แนวความคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	20
2.8 โครงการและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน.....	20
2.9 กรณีตัวอย่างการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ.....	23
2.10สรุปประเด็นจากเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	28

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3. สภาพทั่วไปของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	32
3.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน.....	32
3.2 ความสำคัญของคลองอัมพวาและชุมชน.....	36
3.3 การตั้งถิ่นฐานและวิวัฒนาการของชุมชน.....	37
3.4 การวิเคราะห์สภาพทางด้านกายภาพ.....	41
3.4.1 ด้านการใช้ที่ดิน และสภาพทางภูมิศาสตร์.....	41
3.4.2 ด้านระบบเครือข่ายการสัญจร.....	47
3.4.3 ด้านสถาปัตยกรรม.....	49
3.4.4 ด้านภูมิสถาปัตยกรรม.....	64
3.4.5 ด้านการบริการสาธารณะและระบบสาธารณูปโภค.....	81
3.5 การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	87
4. ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชุมชน กลุ่มคน และรูปแบบกิจกรรม.....	95
กับลักษณะทางกายภาพ	
4.1 กิจกรรมการใช้พื้นที่ทั้ง 5 บริเวณของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	95
4.1.1 ชุมชนตลาด.....	98
4.1.2 ชุมชนริมคลอง.....	104
4.1.3 ชุมชนหน้าวัด.....	110
4.1.4 ชุมชนประชาอุทิศ.....	116
4.1.5 ชุมชนโรงเจ.....	122
4.2 สรุปข้อมูลจากตาราง.....	129
4.3 เอกลักษณะเฉพาะของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	135
4.3.1 เอกลักษณะเฉพาะด้านกายภาพ.....	135
4.3.2 เอกลักษณะเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	136
4.3.3 เอกลักษณะเฉพาะด้านจิตภาพของชุมชน.....	138
4.4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนริมน้ำ.....	147
4.4.1 สภาพปัญหาทางกายภาพ.....	147
4.4.2 สภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม.....	148

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปและเสนอแนะ : แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	152
5.1 ข้อเสนอจากการวิเคราะห์ทางกายภาพ.....	152
5.2 แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงลักษณะทางกายภาพ.....	154
5.2.1 แนวความคิดในการออกแบบจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	155
5.2.2 กำหนดแนวความคิดในการออกแบบ.....	161
5.2.3 แนวทางการอนุรักษ์และควบคุมการใช้ที่ดินและโครงข่ายสัญญาณ.....	164
5.2.4 แนวทางการอนุรักษ์อาคารและสถาปัตยกรรมของชุมชนริมน้ำ.....	169
5.2.5 แนวทางการควบคุมทางภูมิสถาปัตยกรรม.....	184
5.2.6 แนวทางการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค.....	192
5.2.7 แนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ทั้ง 5บริเวณ.....	198
5.3 แนวทางการฟื้นฟูลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม.....	218
5.3.1 แนวทางการฟื้นฟูลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	218
5.3.2 แนวทางการฟื้นฟูลักษณะทางสังคม.....	221
5.4 สรุปข้อเสนอแนะและแผนปฏิบัติการ.....	222
5.4.1 เป้าหมายในการอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	222
5.4.2 ข้อเสนอวิธีการดำเนินการอนุรักษ์.....	222
5.4.3 ข้อเสนอแนะการอนุรักษ์ และปรับปรุงทางกายภาพ.....	223
5.4.4 ข้อเสนอแนะการอนุรักษ์และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม.....	224
5.4.5 การนำแผนไปใช้ปฏิบัติการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำ.....	225
5.4.6 บทสรุปแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	228
รายการอ้างอิง.....	229
ภาคผนวก.....	232
ประวัติผู้เขียน.....	242

สารบัญญัตราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สรุปจากเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	28
3.1 แสดงวิวัฒนาการตั้งถิ่นฐานชุมชนอัมพวา.....	38
3.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลปี พ.ศ.2537	43
3.3 แสดงพื้นที่การเกษตร และจำนวนครัวเรือนภาคเกษตรกรรมในเขตเทศบาล.....	88
3.4 แสดงผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญและมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในเทศบาล.....	88
3.5 แสดงประเภทการประกอบการอุตสาหกรรม จำนวนแรงงาน.....	89
4.1 สรุปความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนในชุมชนตลาด.....	100
4.2 สรุปความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนในชุมชนริมคลอง.....	106
4.3 สรุปความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนในชุมชนหน้าวัด.....	112
4.4 สรุปความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนในชุมชนประชาอุทิศ.....	118
4.5 สรุปความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ของกลุ่มคนในชุมชนโรงเจ.....	124
4.6 แสดงข้อมูลทั่วไป.....	129
4.7 แสดงข้อมูลที่อยู่อาศัย.....	130
4.8 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้พื้นที่ของชุมชน.....	131
4.9 แสดงข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับสภาพบรรยากาศ.....	132
4.10 แสดงข้อมูลทัศนคติต่อความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน.....	132
4.11 แสดงข้อมูลของปัญหาท้องถิ่น.....	133
4.12 แสดงข้อมูลความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อชุมชนริมน้ำ.....	134

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.1 สรุปจากการวิเคราะห์ทางกายภาพของชุมชน.....	152
5.2 แผนการดำเนินงาน.....	225

สารบัญแนบที่

แนบที่	หน้า
3.1 แสดงเส้นทางการเสด็จประพาสต้นที่อัมพวา ของรัชกาลที่ 5.....	34
3.2 แสดงการตั้งถิ่นฐานของชุมชน.....	40
3.3 แสดงผังการใช้ที่ดินของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	44
3.4 แสดงสภาพทางภูมิศาสตร์.....	46
3.5 แสดงพื้นที่ของแต่ละชุมชนในบริเวณพื้นที่ชุมชนคลองอัมพวา.....	47
3.6 แสดงเส้นทางคมนาคมทางบกของชุมชน.....	48
3.7 แสดงลักษณะการวางอาคารของชุมชน.....	49
3.8 แสดงตำแหน่งของอาคารพักอาศัยแต่ละแบบของชุมชน.....	50
3.9 แสดงตำแหน่งและลักษณะของที่โล่งว่างของชุมชน.....	74
3.10 แสดงเส้นทางการคมนาคมทางบกและทางน้ำ.....	82
4.1 แสดงขอบเขตของบริเวณของแต่ละชุมชนของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	96
4.2 กรรมสิทธิ์ที่ดินของชุมชน.....	97
4.3 แสดงลักษณะอาคารบริเวณชุมชนตลาด.....	101
4.4 แสดงการใช้อาคารบริเวณชุมชนตลาด.....	102
4.5 แสดงลักษณะกิจกรรมการใช้พื้นที่ของชุมชนตลาด.....	103
4.6 แสดงลักษณะอาคารบริเวณชุมชนริมคลอง.....	107
4.7 แสดงการใช้อาคารบริเวณชุมชนริมคลอง.....	108
4.8 แสดงลักษณะกิจกรรมการใช้พื้นที่ชุมชนริมคลอง.....	109
4.9 แสดงลักษณะอาคารบริเวณชุมชนหน้าวัด.....	113

สารบัญแผนที่ (ต่อ)

แผนที่	หน้า
4.10 แสดงการใช้อาคาร บริเวณชุมชนหน้าวัด.....	114
4.11 แสดงลักษณะกิจกรรมการใช้พื้นที่ของชุมชนหน้าวัด.....	115
4.12 แสดงลักษณะอาคารบริเวณชุมชนประชาอุทิศ.....	119
4.13 แสดงการใช้อาคารบริเวณประชาอุทิศ.....	120
4.14 แสดงลักษณะกิจกรรมการใช้พื้นที่ของชุมชนประชาอุทิศ.....	121
4.15 แสดงลักษณะอาคารของชุมชนโรงเจ.....	125
4.16 แสดงการใช้อาคารของชุมชนโรงเจ.....	126
4.17 แสดงลักษณะกิจกรรม การใช้พื้นที่ของชุมชนโรงเจ.....	127
4.18 แสดงสภาพอาคารของทั้งชุมชนในพื้นที่ 5 บริเวณ.....	128
4.19 แสดงเส้นทาง(paths)ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	142
4.20แสดงศูนย์ชุมชน (nodes) ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	143
4.21 แสดงย่าน (districts) ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	144
4.22 แสดงเส้นขอบ (edges) ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	145
4.23 แสดงภูมิสัญลักษณ์ (landmarks) ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	146
4.24 แสดงปัญหาการใช้ที่ดินของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	149
4.25 แสดงปัญหาโครงข่ายการสัญจร.....	150
4.26 แสดงปัญหาทางสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	151
5.1 แสดงแนวทางการควบคุมการใช้ที่ดินของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	165
5.2 แสดงแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายการสัญจรทางบก.....	167

สารบัญแนหน้าที่ (ต่อ)

แผนที่	หน้า
5.3 แสดงแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายการสัญจรทางน้ำ.....	168
5.4 แสดงบริเวณการอนุรักษ์และปรับปรุงรูปแบบอาคาร.....	170
5.5 แสดงแนวมองที่สำคัญ ที่รับรู้ถึง ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	189
5.6 แนวทางการปรับระบบระบายน้ำของชุมชน.....	194
5.7 ผังบริเวณการปรับปรุงชุมชนอัมพวาทั้ง 5 บริเวณ.....	197
5.8 แสดงผังเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนตลาด.....	199
5.9 แสดงผังเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนริมคลอง	203
5.10 แสดงผังเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนหน้าวัด.....	206
5.11 แสดงผังเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนประชาอุทิศ.....	210
5.12 แสดงผังเสนอแนะในการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนโรงเจ.....	214
5.13 แสดงผังเสนอแนะในการอนุรักษ์และปรับปรุงชุมชนริมคลองอัมพวา.....	217

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2-1 การตั้งถิ่นฐานตามแนวยาว.....	6
2-2 แบบการตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มก้อน หรือกระจุกตัว.....	7
2-3 แบบการตั้งถิ่นฐานแบบกระจาย.....	7
2-4 แบบการตั้งถิ่นฐานแบบเป็นระเบียบ.....	8
3-1 สภาพชุมชนริมน้ำคลองอัมพวาในอดีต.....	37
3-2 ร้านค้าเรือนแถวไม้แบบจีนสมัย ร.4.....	37
3-3 รูปทรงหลังคาปั้นหย้าของเรือนแถวริมน้ำ.....	52
3-4 ประตูบานคู่และบานเพิ่มไม้.....	52
3-5 หน้าต่าง แบบบานเปิดคู่ไม้แบบเจาะช่องลม.....	53
3-6 ฝ้าเพดานใช้ไม้กระดานและตีตามแนวยาวของบ้าน.....	53
3-7 ฝาเรือนไม้กระดานตีซ้อนเกล็ด.....	53
3-8 พื้นเรือนไม้กระดาน.....	53
3-9 แบบเรือนพักอาศัยอย่างเดียว.....	53
3-10แบบเรือนอยู่อาศัยและค้าขาย.....	53
3-11แบบเรือนอยู่อาศัยและโกดังเก็บของ.....	54
3-12ทางเดินหน้าบ้านเรือนแถวริมคลอง.....	55
3-13บันไดคอนกรีตพียงกับพื้นทางเดินหน้าบ้าน.....	55
3-14ศาลาริมน้ำยื่นล้ำในคลองเชื่อมกับทางเดินไว้พักผ่อนหน้าบ้าน.....	56

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3-15 ที่เก็บเรือแบบซ้อนลำมีหลังคา.....	56
3-16 กระจ่างรูปแขวนไว้หน้าบ้านของคนจีน.....	56
3-17 ราวตากผ้าแขวนกับท่อนเหล็กวางบนเสาปักในน้ำ.....	56
3-18 สะพานค.ส.ล.ข้ามตรงบริเวณกลางคลองในชุมชน.....	56
3-19 บ้านแบบเรือนไทยโบราณยกพื้นสูงจากน้ำเป็นเรือนหมู่.....	57
3-20 เรือนพื้นบ้านแบบง่ายมีลักษณะเป็นการต่อเติม.....	58
3-21 เรือนพื้นบ้านที่มีความแข็งแรงโครงสร้างไม้.....	59
3-22 เรือนพื้นบ้านแบบที่มีความร่วมสมัย.....	59
3-23 อาคารพักอาศัยรูปแบบสมัยใหม่ค.ส.ล. 2ชั้น.....	60
3-24 อาคารพักอาศัยและพาณิชย์รูปแบบทั้งแบบตึกยุคก่อนและแบบตึกสมัยใหม่.....	60
3-25 อาคารเรือนไม้สูง 2 ชั้นเป็นอาคารสำหรับการบริการ.....	61
3-26 อาคาร ค.ส.ล สมัยใหม่สูง 2-3 ชั้นสร้างในบริเวณที่ทำการราชการ.....	61
3-27 วัดอัมพวันเจติยารามและวัดพระยาญาติ.....	62
3-28 โรงเจเล็กเชิงชำเป่าแก๊งเต็ง.....	62
3-29 สภาพปัญหาโดยรวมด้านสถาปัตยกรรม.....	63
3-30 พื้นที่ริมแม่น้ำตลาด.....	65
3-31 พื้นที่ทางเดินของเรือนแถว.....	65
3-32 พื้นที่ระเบียงหน้าบ้าน.....	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3-33 อาคารเรือนแถวริมน้ำบริเวณย่านพักอาศัย 1	66
3-34 อาคารเรือนแถวริมน้ำบริเวณย่านพักอาศัย 2.....	66
3-35 มุมมองอาคารริมน้ำจากใต้สะพานเดชาติศร.....	67
3-36 อาคารเรือนแถวริมน้ำบริเวณแยกปากคลองบางจาก.....	67
3-37 อาคารตึกพาณิชย์ย่านการค้าฝั่งตรงข้ามกับตลาดอัมพวา.....	68
3-38 อาคารตึกแถวสลับริเวณแถวย่านการค้า.....	68
3-39 อาคารเรือนแถวค้าขายย่านการค้าฝั่งตรงข้ามกับตลาด.....	69
3-40 อาคารเรือนแถวไม้ ย่านพักอาศัยบริเวณโรงเจ	69
3-41 พื้นที่พักอาศัยของชุมชนหนาแน่นทางเดินคับแคบบริเวณโรงเจ.....	71
3-42 พื้นที่ถูกรื้อย้ายปล่อยเป็นที่ว่างรกร้าง.....	71
3-43 พื้นที่สวนมะพร้าวอยู่ด้านหลังถัดจากริมน้ำ.....	71
3-44 พื้นที่หลังอาคารตึกพาณิชย์ของตลาดริมน้ำ.....	71
3-45 ต้นไม้ที่เป็นจุดรวมกิจกรรมในชุมชน.....	72
3-46 ที่โล่งว่างภายในชุมชนใต้ต้นมะขาม.....	74
3-47 ที่โล่งว่างเป็นสนามภายในโรงเรียน.....	74
3-48 ที่โล่งภายในวัดอัมพวันเจติยารามและที่ว่างหน้าโรงเจ.....	74
3-49 พื้นที่ริมน้ำเป็นทางเดินแนวยาวเลียบบแม่น้ำแม่กลอง.....	74
3-50 สวนสาธารณะภายในอุทยาน ร.2.....	74

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3-51 ทางเดินพื้นไม้.....	75
3-52 ทางเดินพื้นซีเมนต์.....	75
3-53 ทางเดินพื้นลาดยางมะตอย.....	75
3-54 โคมเสาไฟบนสะพาน.....	77
3-55 กระจ่างต้นไม้วางกับพื้นทางเดิน.....	77
3-56 กระจ่างแบบโถ่งมั่งกรรองรับขยะ.....	77
3-57 ตู้โทรศัพท์.....	77
3-58 ราวตากผ้า.....	78
3-59 ป้ายชื่อร้าน.....	78
3-60 ป้ายประกาศ.....	78
3-61 กันสาดผ้าใบโฆษณา.....	78
3-62 เสากันรถ.....	78
3-63 สภาพปัญหาโดยรวมด้านภูมิสถาปัตยกรรม.....	80
3-64 จุดจอดรถประจำทาง.....	83
3-65 จุดจอดรถทัวร์ย่านอาคารพาณิชย์.....	83
3-66 ทำเทียบเรือหลักของชุมชน.....	83
3-67 ทำน้ำไว้จ่อรับ ส่งเรือแบบรับเหมาอยู่หน้าตึกร้านค้า.....	83
3-68 สะพานค.ส.ล เดชาดิศร.....	85

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3-69 สะพาน ค.ส.ล เทศบาล.....	85
3-70 สะพาน ค.ส.ล กลางคลองอัมพวา.....	85
3-71 สะพานค.ส.ลข้ามคลองบางจาก.....	85
3-72 สะพานไม้ข้ามคลองดาวดึงษ์.....	85
3-73 สะพานเหล็กหน้าวัด.....	85
3-74 สภาพปัญหาด้านบริการสาธารณะ.....	86
3-75 บรรยากาศหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต. ปลายโพรงพวง.....	91
3-76 ประเพณีแข่งเรือในคลองอัมพวา.....	92
3-77 เทศกาลงานวันลีนจี.....	92
3-78 ตลาดน้ำอัมพวา.....	92
3-79 ในงานอุทยาน ร.2 มีการจำลองตลาดน้ำให้บริการคนในงาน.....	92
4-1 แสดงพื้นที่ตลาดหน้าบ้าน และทางเดินเข้าจากสะพานบริเวณติดพื้นที่ริมน้ำ.....	99
4-2 แสดงการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของบริเวณชุมชนตลาด.....	99
4-3 แสดงการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของบริเวณชุมชนริมคลอง.....	105
4-4 แสดงการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของบริเวณชุมชนหน้าวัด.....	111
4-5 แสดงการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของบริเวณชุมชนประชาอุทิศ.....	117
4-6 แสดงการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของบริเวณชุมชนโรงเจ.....	123
4-7 แสดงรูปแบบอาคารริมน้ำและสภาพธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ทางกายภาพของชุมชน....	136
4-8 แสดงเอกลักษณ์ของชุมชนทางเศรษฐกิจและสังคม.....	138

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4-9 แสดงเอกลักษณ์ด้านจิตภาพของชุมชน.....	141
5-1 แสดงลักษณะการใช้ที่ดินในเขตชุมชน.....	164
5-2 รูปแบบอาคารเรือนแถว.....	171
5-3 รูปแบบอาคารเรือนแถวต่อเติม.....	172
5-4 ระยะเวลาของอาคารเรือนแถว.....	174
5-5 รูปตัดอาคารเรือนแถว.....	175
5-6 รูปด้านอาคารเรือนแถวที่จะฟื้นฟูหรือสร้างใหม่ตามแนวทางเสนอแนะ.....	176
5-7 แนวทางการปรับปรุงอาคารเรือนแถวในส่วนหลังคา กันสาด ประตู และหน้าต่าง.....	177
5-8 รูปด้านหน้าอาคารตึกแถวที่จะฟื้นฟูหรือสร้างใหม่ตามแนวทางเสนอแนะ.....	179
5-9 แนวทางการปรับปรุงอาคารตึกแถวในส่วนหลังคา กันสาด ประตู และหน้าต่าง.....	180
5-10 รูปด้านหน้าอาคารพื้นบ้านที่จะฟื้นฟูหรือสร้างใหม่ตามแนวทางเสนอแนะ.....	181
5-11 แนวทางการปรับปรุงอาคารพื้นบ้านในส่วนหลังคา กันสาด ประตู และหน้าต่าง.....	183
5-12 แนวเส้นขอบฟ้าของอาคารเรือนแถวริมน้ำที่มีการควบคุม.....	184
5-13 รูปด้านหน้าริมน้ำของชุมชนหน้าวัดกับชุมชนประชาอุทิศ.....	185
5-14 รูปด้านหน้าริมน้ำของชุมชนโรงเจกับชุมชนริมคลอง.....	186
5-15 รูปด้านหน้าริมน้ำของชุมชนริมคลองกับชุมชนตลาด.....	187
5-16 แสดงมุมมองที่มาจากเรือเห็นบ้านริมน้ำและทิวต้นมะพร้าวจากหลัง.....	188
5-17 ตัวอย่างการออกแบบสิ่งประกอบถนนของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา.....	190

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5-18 ตัวอย่างแนวทางเสนอแนะการออกแบบป้ายชื่อร้าน ค้ายัน.....	191
5-19 แสดงการปรับปรุงอาคารเรือนแถวริมน้ำป้องกันไฟ.....	193
5-20 รูปตัดของลักษณะบ่อบำบัด.....	195
5-21 แสดงแนวทางปรับปรุงตำแหน่งการวางสายโทรศัพท์ สายไฟ.....	196
5-22 แสดงรูปตัดสะพานข้ามคลองหน้าตลาด.....	198
5-23 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับปรุงบริเวณชุมชนตลาด.....	200
5-24 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนตลาด.....	201
5-25 แสดงรูปตัดบริเวณสะพานกลางคลองอัมพวาในชุมชนริมคลอง.....	202
5-26 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนริมคลอง.....	204
5-27 แสดงรูปตัดทางเดินริมน้ำชุมชนหน้าวัด.....	206
5-28 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับปรุงบริเวณชุมชนหน้าวัด.....	207
5-29 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนหน้าวัด.....	208
5-30 แสดงรูปตัดบริเวณชุมชนประชาอุทิศ.....	209
5-31 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับปรุงบริเวณชุมชนประชาอุทิศ.....	211
5-32 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนประชาอุทิศ.....	212
5-33 แสดงรูปตัดชุมชนโรงเจ.....	213
5-34 แบบขยายผังเสนอแนะการปรับปรุงบริเวณชุมชนโรงเจ.....	215
5-35 แสดงทัศนียภาพหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณชุมชนโรงเจ.....	216
5-36 แสดงบริเวณที่เสนอแนะให้ฟื้นฟูตลาดน้ำ.....	219

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5-37 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชุมชน.....	220
5-38 แสดงกิจกรรมประเพณีทางน้ำ.....	221